

Nr 14.

Utlåtande i anledning av väckt motion om utredning rörande åtgärder för åstadkommande av större söndagsfrid.

I inom första kammaren väckt, till lagutskott hänvisad motion, nr 169, vilken behandlats av andra lagutskottet, har herr *Bengtson* hemställt, »att riksdagen måtte besluta att hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning om åtgärder för åstadkommande av större söndagsfrid».

I motionen anföres bland annat följande:

Söndagen är för flertalet människor en arbetsfri dag, som disponeras efter vars och ens gottfinnande, och det kan därför förefalla onödigt att vidtaga åtgärder för att skapa större söndagsfrid. Det torde dock vara så, att många söndagssysselsättningar skulle, om arbetstiden förkortades något, kunna förläggas till lördagarna. Enligt min mening bör det därför vara en viktig uppgift att undersöka möjligheterna att genom en arbetstidsförkortning eller en omgruppering av arbetstiden få större ledighet på lördagarna och därmed möjligheter till överflyttning av idrottsevenemang, festligheter, trav- och motorsport och dylikt till lördagen. Sådana åtgärder skulle också medföra, att personalen vid järnvägar och andra kommunikationsmedel skulle kunna få mera söndagsledighet. Inte minst resor och tävlingar för fotbolls- och idrottslag ta mycken fritid och även söndagsarbetstid i anspråk. Kunde man på samma sätt som i England förlägga idrottsevenemangen till lördagen skulle mycket vara vunnet.

Arbete på söndagar bör givetvis icke förekomma, såvida det icke är oundgängligen nödvändigt. Det torde dessutom vara önskvärt, att möjligheterna till undvikande av söndagsarbete undersökas även på andra områden. Söndagstidningarna t. ex. kunna nog vara av intresse för läsarna, men det är icke önskvärt att tidningarnas personal blir nödsakad att arbeta under lördagsnatten och att många människor sedan måste arbeta med distributionen under söndagen.

En fråga som kan diskuteras är också huruvida det är nödvändigt att ölkaféer och spritrestauranger hålla öppet på söndagarna.

Beträffande de skäl i övrigt, som åberopats till stöd för det i motionen framställda yrkandet, får utskottet hänvisa till motionen.

Utskottet. Såsom motionären framhållit har onekligen de senaste årtiondenas stora utveckling på olika områden för det stora flertalet människor medfört en mycket forcerad och jäktad livsföring. Det torde även framstå såsom obestridligt, att denna jäktade tillvaro för många människor haft

Bihang till riksdagens protokoll 1950. 9 saml. 2 avd. Nr 14.

skadliga verkningar till följd, främst kanske såvitt angår det psykiska hälsotillståndet. Den tanke, som kommer till uttryck i motionen, nämligen att söka göra söndagen till en verklig vilodag, finner utskottet därför behjärtansvärd och förtjänt av uppmärksamhet.

Att genom lagstiftningsåtgärder söka nå det mål, som motionären åsyftar, torde emellertid stöta på stora svårigheter. Här möter främst den tungt vägande synpunkten, att den enskilde individen i största möjliga utsträckning bör få disponera sin fritid på sätt han finner för gott. Ingripande från samhällets sida torde böra ske endast då det med hänsyn till exempelvis arbetarskydds- eller ordningssynpunkter befinnes påkallat och då dylika ingripanden uppbäras av en allmän rättsuppfattning hos medborgarna. I sista hand torde det dock alltid, oberoende av lagstiftning, komma att bero på den enskilde individen, om söndagen blir en sådan vilodag, som motionären åsyftar.

Av motionen framgår icke med full tydlighet efter vilka riktlinjer motionären tänkt sig att en utredning av frågan borde ske. Motionären har dock pekat på möjligheterna att genom en förkortning eller en omgruppering av arbetstiden söka åstadkomma större ledighet på lördagarna och därigenom skapa möjlighet att flytta idrottstävlingar och liknande evenemang från söndagar till lördagar. Det torde också vara en grundförutsättning för att kunna realisera motionärens tanke, att lördagen för de flesta människor blir en arbetsfri dag. Såsom utskottet i utlåtande till innevarande års riksdag uttalat, torde emellertid förutsättningar för en generell förkortning av normalarbetstiden icke nu föreligga.

Utskottet vill här erinra om att de förut gällande bestämmelserna i strafflagen om sabbatsbrott avskaffades genom 1948 års strafflagsreform. Bestämmelserna hade kommit alltmera ur bruk, och för att de icke skulle komma i strid med det allmänna rättsmedvetandet, hade de tolkats mycket inskränkande. Vidare ansåg man, att arbetstidslagstiftningen övertagit en del av den uppgift, som bestämmelserna från början haft. Vår nu gällande arbetstidslagstiftning innehåller ju också olika bestämmelser om arbete på söndagar. Anmärkas må i detta sammanhang jämväl bestämmelsen i arbetarskyddslagen, att veckovilan såvitt möjligt skall förläggas till söndag.

Andra bestämmelser i gällande lagstiftning, vilka beröras av den i motionen väckta frågan, äro bestämmelserna om offentliga tillställningar m. m. i ordningsstadgan för rikets städer. Ordningsstadgan är för närvarande föremål för översyn av särskilda sakkunniga. Utskottet vill här endast erinra om departementschefens uttalande i direktiven för utredningen, vari framhålles, att de sakkunniga böra eftersträva en lämplig avvägning mellan å ena sidan intresset ur ordningens och sedlighetens synpunkt att nöjeslivet hålles inom rimliga gränser och att god ordning och nykterhet upprätthålles samt å andra sidan vikten av att icke medborgarnas disposition av sin fritid till men för den allmänna trivseln kringgärdas av onödiga restriktioner.

Vidare må i detta sammanhang uppmärksammas 1943 års kungörelse angående förbud mot offentliga nöjestillställningar m. m. på vissa kyrkliga högtidsdagar, nämligen på juldagen, långfredagen och påskdagen.

Motionären berör slutligen frågan, huruvida ölkaféer och spritrestauranger böra hålla öppet på söndagar. I denna del vill utskottet endast fästa uppmärksamheten på att hela nykterhetslagstiftningens innehåll och utformning är föremål för utredning av 1944 års nykterhetskommitté, som beräknar avsluta sitt arbete under mitten av år 1950.

Som redan av det anförda framgår berör det i motionen väckta spörsmålet flera olika områden inom vårt samhällsliv. En särskild utredning av denna vittgående fråga kan utskottet icke tillstyrka. Det framstår dock såsom tillfredsställande att uppmärksamheten riktats på spörsmålet och det synes önskvärt, att de utredningar, som arbeta med angränsande frågekomplex, beakta spörsmålet i den mån så låter sig göra med hänsyn till andra intressen.

Utskottet vill slutligen framhålla, att de stora folkrörelserna och övriga föreningar och sammanslutningar inom vårt land torde kunna öva ej obetydligt inflytande för att nå det mål, som motionären åsyftar.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,
att förevarande motion, I: 169, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 23 februari 1950.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Norman, Forslund, Sten, Hallagård, Wistrand, Sunne, Uhlén och Bengtson;

från andra kammaren: herrar Jacobsson i Igelsbo, Hellbacken, fru Sandström, herrar Nilsson i Göteborg, Hagård, Carlsson i Bakeröd, Andersson i Alfredshem och Jansson i Hällefors.

Reservation

av herr *Bengtson*.
